

Kattens
VÆRN

Foto: Mette Primdahl

Adfærdsproblemer hos katte

Indhold

I denne folder kan du læse mere om

- Årsagen til adfærdsproblemer
- Urenlighed
- Hypersoignering
- Aggressivitet
- Kradsløse
- Abnorme fodervaner

Lidt om årsagen

I stadig stigende grad præsenteres den praktiske dyrlæge for adfærdsproblemer hos vores husdyr. Det gælder også for kattens vedkommende.

Årsagen til denne stigning i antallet af adfærdsproblemer skyldes dels en stigning i antallet af katte, dels det forhold, at katten hyppigere må leve i et miljø, der er begrænsende for en lang række af dens naturlige adfærdsmonstre.

Et sådan miljø kan være fysisk og psykisk belastende for katten og vil undertiden medføre en afvigende adfærd.

I forhold til hundeejere accepterer katteejere bedre adfærdsproblemer hos katte, hvad enten det drejer sig om hygiejniske problemer som urenlighed eller adfærdsproblemer, der forstyrrer familiens rytme eller sociale liv.

De fleste katteejere vil ikke "belemre" dyrlægen med sådanne problemer, men henvender

sig andre steder, fx til Kattens Værn, eller de vælger at leve med problemet.

Når problemet opstår

Dyrlægen involveres normalt først i et adfærdsproblem, når det har stået på i længere tid. Ofte ønsker ejeren, at katten aflives, hvis problemet ikke kan løses. Det er derfor vigtigt ved enhver undersøgelse at få fastslået, om adfærden er uacceptabel for ejeren - men normal for katten! - eller om adfærden er både uacceptabel for ejeren og unormal for katten.

Langt den største kategori af adfærdsproblemer hos kat udløses af frustration. Den kan udtrykkes på mange måder og kan have mange årsager. Alle katte er vanedyr med et meget sårbart, territorialt instinkt, og med mindre ændringer sker gradvist, kan uorden i den daglige rutine give en stress-situation.

Uheldigvis for katten findes der ikke noget medfødt mønster for, hvorledes disse frustrationer udløses. Da katten ikke kan ræsonere problemet væk, vil den reagere med et normalt adfærdsmonstre foretaget på et uhensigtsmæssigt tidspunkt og eventuelt på et uhensigtsmæssigt sted.

Der er fire spørgsmål, man som katteejer bør stille sig selv, inden man kontakter dyrlægen:

Katteejere er mere tolerante overfor adfærdsproblemer og venter ofte for længe med at kontakte dyrlægen.

Hvad går problemet ud på?

Hvad sker der?

De spørgsmål er som regel de første, og afslører, om katten kradser i møblerne, tisser ved siden af bakken eller nægter at spise.

Hvor nøjagtigt opdages adfærden?

Hvis adfærden foregår på et begrænset område, kan det måske betyde, at frustrationesårsagen er lokaliseret i nærheden.

Urinerig i nærheden af et vindue kan provokeres af en nabokat, der vandrer på gesimsen. Defækering (afføring) ved siden af tisebakken kan indikere, at de nye tissesten ikke er acceptable for katten.

Hvornår startede problemet?

Starttidspunktet for den abnorme adfærd er vigtig. Måske kan adfærden kædes sammen med en begivenhed kort forinden. Fx kan anskaffelse af en ny kat starte urinmarkeringsadfærd hos den gamle kat.

Varigheden af adfærdsproblemet kan også give et fingerpeg om, hvor lang tid, der skal til for at løse problemet.

I hvilken forbindelse startede problemet?

Mange adfærdsproblemer kan føres tilbage til ganske bestemte begivenheder. Fx kan et uheld, som at træde katten over halen, udløse

aggressioner mellem katte indbyrdes eller mellem katten og visse personer.

Meget ofte vil et problem bestå i flere abnorme adfærdsmønstre. Fx kan det forekomme, at en kat både viser urenlighed, aggressivitet og hypersoignering.

Urenlighed

Den urenlige kat

Katten er normalt et renligt dyr. Den benytter gerne en kattebakke og dækker pænt sin afføring efter besøget. Hvis bakken ikke er helt ren, kan den gå længe og "holde" sig, indtil ejeren skifter bakken. Efter toiletbesøg vasker katten sig grundigt.

Dette forhold er en af årsagerne til, at så mange mennesker har fundet behag i at holde kat.

Men der er altså også katte, der ikke er renlige. Nogle katte bruger bakken til at tisse i, men besørger afføringen uden for bakken. For andre katte er det omvendt.

I visse tilfælde har katten været urenlig siden killingeperioden og har aldrig benyttet sig af kattebakken. I andre tilfælde har katten været renlig i længere tid, måske altid, og bliver så pludselig urenlig.

Den urenlige kat bruger altså ikke sin bakke hver gang, den skal på toilettet.

Mange adfærdsproblemer opstår pga manglende opmærksomhed overfor kattens behov, dårlige eller ændrede indendørsfaciliteter, urealistiske ejerforventninger eller uhensigtsmæssige samværsformer mellem ejer og kat.

I stedet kan den finde på at besørge uden for bakken og ofte for ejeren meget uhensigtsmæssige steder. Den kan benytte gulve, tæpper, dyner, henslængt tøj, sofaer, badekar, håndvaske, sko, urtepotter, osv. Den kan også finde på at strinte op ad gardiner, møbler, vægge, bogreoler, radioer osv.

De forurenede ting må ofte udskiftes, enten fordi de kommer til at lugte af urin, eller fordi de beskadiges. Står problemet på i længere tid, kan det få alvorlige økonomiske konsekvenser for katteejeren, der naturligt nok bliver "sur" på katten.

Mange ejere ønsker derfor katten aflivet, hvis problemet ikke kan løses.

Kattens naturlige toiletsted

De fleste katte udøver - i forbindelse med urin- og fæcesafsætning - en grave/skrabe-adfærd. Herved tildækkes den netop afsatte urin eller afføring. Ikke alle katte udøver denne adfærd, hvilket så kan medføre, at kattens afføring efterlades utildækket og ildelugtende.

Man mener, at grave/skrabe-adfærden skyldes en såkaldt følekinetisk "feedback"-mekanisme fra poterne. Katten gør toilettet på det materiale, hvor denne mekanisme tilfredsstilles.

Det rigtige materiale kan også ligefrem sætte gang i kattens urin- og afførings reflekser.

Det er karakteristisk, at katten ikke udfører grave/skrabe bevægelser i forbindelse med, at den strinter (markerer).

Hvorfor bliver katten urenlig?

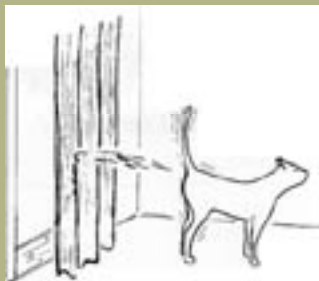
Alle katte er vanedyr med et meget sårbart territorialt instinkt. Hvis der sker ændringer i den daglige rutine, eller hvis kattens territorium forstyrres, kan den komme i en stress-situation.

Den frustration, der herved opstår i katten, kan den ikke ræsonnere væk. Og heldigvis for katten - som for andre dyr - findes der ikke noget medfødt mønster for, hvorledes sådanne frustrationer udløses.

Den vil derfor reagere med et normalt adfærdsmønster, foretaget på et uhensigtsmæssigt sted. En slags overspringshandling. Det kan være, at katten bliver urenlig. Den kan også blive aggressiv eller vaske sig overdrevent (hypersoignering).

Sygdom hos katten kan også bevirke, at den bliver urenlig. Fx er det almindeligt, at katte med kroniske nyresygdomme, blærebetændelse eller urinvejssten er urenlige.

Det er vigtigt at kunne udelukke sygdom, når man skal tage stilling til forebyggelse og behandling af adfærdsmæssige urenlighedsproblemer.

Figur 1
Urinmarkering (urin-strint)

Urinmarkering eller simpel tømning af blæren

Det første, man skal gøre, når man har fået en urenlig kat, er at finde ud af, om katten udfører urinmarkering (fig. 1) eller om den simpelthen blot tømmer sin blære (fig. 2).

Afleveres en lille mængde urin (typisk mindre end 1 ml), er der nok tale om markering, hvorimod en stor sø (over 20 ml) vidner om simpel blæretømning.

Det er vigtigt at konstatere denne forskel, idet behandling og afhjælpning af problemet er meget forskelligt for de to typer urenlighed.

Urinmarkering

Som bekendt strinter den intakte (ukastrerede) hankat i forbindelse med markeringen af sit territorium. Markeringen er mest udtalt i territoriets grænseområder, hvor den hyppige markering udløses af spænding som følge af kontakt med andre katte og deres markeringer.

Den afsatte urin tjener som eget "visitkort" og afsættes ikke for at dække over lugten fra andre kattes urin.

Hankatten begynder at markere, når den bliver kønsmoden 6 - 10 måneder gammel. Undertiden dog allerede i 4 - 5 måneders alderen.

Hankatte, der kastreres før de bliver kønsmodne, begynder sjældent at markere.

Voksne hankatte, der markerer, ophører ofte med dette kort tid efter kastrationen, dvs. inden for få dage til 2 - 3 måneder efter operationen.

Når katten markerer, står den typisk op på alle fire ben med bagdelen vendt mod det objekt, den strinter på. Den står og "tripper" på bagbenene samtidig med, at den "sitrer" med halen i lodret stilling. Urinen afgives lige bagud i sprøjt.

Urinen lugter stærkt af hankattetis hos ukastrede katte, hvorimod lugten ikke er sønderlig ubehagelig hos kastrerede katte.

Urinmarkering kan dog også ske ved, at katten sætter sig almindeligt ned. Her kan markeringen afgøres ved at betragte mængden af den afsatte urin.

Både kastrerede hankatte og steriliserede hunkatte kan strinte, dels som et levn fra kønsdriften, men også - og det er det hyppigste - når miljøsituationer bliver fremmede for dem.

Årsagen til pludselig urinmarkering kan findes i ændringer i kattens territoriale balance. Katten har, som tidligere nævnt, et sårbart territorielt instinkt. Enhver ting, der forstyrrer dette instinkt, kan medføre abnorm adfærd, fx urinmarkering. Katte kan også strinte, efter de er blevet straffet, har fået noget mad, de ikke kan lide, eller hvis de ikke får nok opmærksomhed fra ejeren. Altså en form for "hævn".

Fig. 2
Simpel tømning af blæren

Andre begivenheder, der kan udløse urinmarkering, er: For lille beboelse, nye katte i haven, ny kat i huset, naboen har fået hund, ny tilgang af familiemedlemmer eller flytning til nye omgivelser.

Behandling og forebyggelse af urinmarkering

Behandling og forebyggelse af urinmarkering foretages ved:

Kastration eller sterilisation

Hvis katten ikke er neutraliseret, er det første, man bør gøre, at få det gjort. Der er meget stor sandsynlighed for, at det alene vil hjælpe næsten med det samme.

Miljøforanstaltninger

Hvis det er oplagt, hvad der er årsag til strinteriet, er det selvfølgelig en god ting at fjerne denne årsag. Det kan være at begrænse bestanden af vildtlevende katte udenfor, at skille sig af med ens anden kat, osv. Normalt er det dog ikke så let.

Man kan forsøge at tildække det forurenede objekt med alufolie-strimler. Når urinen rammer disse strimler, giver det en lyd, som katten ikke kan lide.

“Gå-væk-kat” spray, peber, chili og andre

stærke dufte kan forsøges, men hjælper som regel ikke. Hvis objekterne kan vaskes, kan man skylle med tilsætning af fyrrenålsolie i sidste hold skyllevand. Mange katte kan ikke lide denne duft.

Feliway, som indeholder ansigtsduftstoffer (feromoner) kan sprayes på steder, hvor katten strinter. De fleste katte vil ophøre med at strinte på stederne, men finder dog ofte et nyt sted.

Afstraffelse

Hvis man ser katten strinte, er det en god idé at afstraffe den ved at sprøjte på den med en vandpistol. Katten ved ikke, hvorfra strålen kommer, og bliver derfor ikke sur på mennesket.

Det er ikke nogen god idé at afstraffe katten ved at tage den i nakken og placere den i kattebakken. Tværtimod. Katten vil med sikkerhed forbinde straffen med kattebakken og måske derfor få aversion mod at bruge den.

Medicinsk behandling

Der er gode muligheder for at behandle urinmarkering. Tidligere anvendte man kønshormoner (progestiner) i form af injektioner. Der var ofte god effekt, men bivirkninger forekom jævnligt.

Det er ikke nogen god idé at afstraffe katten ved at tage den i nakkeskindet og placere den i kattebakken. Tværtimod.

I dag anvendes beroligende midler (psykofarmaka). Der kan fx. være tale om buspiron eller amitriptylin.

Præparaterne er receptpligtige og doseres aftales med dyrlægen.

Forbyggelse af urinstrint med ansigtsferomoner er det sidste nye middel, der kan forsøges. Når katte gnider hovedet fra kinden op til øret mod en genstand afsættes et feromon; et stof som har beroligende funktion.

Katten strinter ikke på steder, hvor den har afsat duftmærket. Ansigtsferomoner kan fås i sprayflaske Feliway og kan sprayes på strategiske steder i de rum, hvor katten strinter. I ca. 50 - 60 % af tilfældene hjælper produktet mærkbart.

Urenlighed med urin/afføring

Den anden type af urenlighed, hvor katten ganske simpelt tømmer blæren uden for katebakken, og som regel et uhensigtsmæssigt sted, fx i sengen, i sofaen, i sko, i håndvaske og på tæpper, er vanskeligere at behandle. Denne type af urenlighed kan også omfatte afsætning af afføring (defækering) uden for bakken, men ofte benytter katten bakken til den ene ekskretion og er så urenlig med den anden.

Som tidligere nævnt er det naturligt for katte at benytte løs jord eller sand. Hvis katte er urenlige ved siden af bakken, kan årsagen

mange gange findes netop i forhold omkring bakken.

Aversion over for katebakken

Katte med aversion over for kategruset udfører normalt ikke de sædvanlige grave/skrabe-bevægelser før og efter besøget på bakken.

De kan finde på at stå på kanten af bakken for at undgå at træde i gruset og kan ryste deres poter efter besøget i bakken. Eller skynder sig at forlade bakken efter besøget.

Der er naturligvis stor variation i dette mønster, men i værste fald benytter katten ikke bakken, men anvender andre steder, hvor den så kan udføre grave/skrabe-adfærden.

Bakken skiftes måske ikke hyppigt nok. Måske er der for mange katte om for få bakker. Måske er bakken placeret sådan, at kattens behov for privatliv ikke er opfyldt. Måske er bakken placeret side om side med mad- og vandskål i køkkenet, hvilket kan afholde nogle katte fra at bruge bakken. Måske kan katten ikke lide kategruset, eller måske er der lige skiftet mærke. Måske har katten haft en ubehagelig oplevelse omkring bakken, fx en

I visse tilfælde vil en overdækning af tissestenene forøge kattens aversion mod bakken ved ikke at tillade lugten at slippe væk - og måske også ved at forhindre katten i at udføre den normale toiletstilling (positur).

smertefuld afføring i forbindelse med forstoppelse. Måske er den smidt i bakken som afstraffelse eller er taget på bakken for at få en pille.

Brug af flere kattebakker

Det er min erfaring, at i mange hjem, hvor der er en urenlig kat, skiftes bakken kun helt en eller max to gange om ugen - eller sjældnere. Ind imellem fjernes kun "klumperne". Imidlertid kan det ikke undgås, at kattegruset fra yderkanten af klumperne falder ned i bakken og giver den derved en efterhånden ilde lugt. Hvis kattens tolerancegrænse er ringe, kan det betyde, at den af og til vælger et andet sted.

Løsningen er så at sætte flere bakker op med mindre mængde kattegrus i, som kan tillades at blive smidt ud, bare katten har været på én gang.

Målet skal være, at katten altid møder mindst én bakke, der er pinligt ren, når den skal på toilet.

Overfladepræference

Katte kan føle behag ved at benytte bestemte overflader til toilette. Det kan dreje sig om tæpper, blanke overflader som vinylgulve eller håndvaske.

Er katten urenlig på tæpper, har den ofte en forhistorie, hvor den startede med at være urenlig på badematten ved siden af bakken. Måske startede den med at skrabe i måtten før eller efter benyttelse af bakken.

Hvis ejeren i sådanne tilfælde fjerner badematten, er der store chancer for, at katten vil finde sig et andet tæppe i huset.

En anden almindelig situation, hvor overfladepræference bliver til urenlighed, ses hos katte, der som skrabemateriale i forbindelse med toilette anvender den glatte plasticoverflade i bakken eller gulvet ved siden af. Nogle af disse katte lærer at foretrække glatte materialer, fx vaske og gulve som toiletsted. Prøv i den situation at sætte en tom bakke uden kattegrus.

Lokalitetspræference

Nogle katte har en bestemt præference over for et bestemt sted som toilette. Det er ofte afgrænset til mindre steder på under 1 kvadratmeter. Det kan være en stærk præference, som ikke ændres, selvom underlaget udskiftes eller lugten fjernes.

foto: Tine Fosdal

Emotionel betinget urenlighed

Urenlighed som følge af ejerens fravær skyldes en separationsangst hos katten. I modsætning til hunde, som udviser en separationsangst indenfor 1 time efter adskillelsen, vil katte ikke demonstrere denne angst, førend der er gået et døgn eller længere.

Angsten kan give sig udslag i urenlighed og ofte i tilknytning til hjemkomsten. Stimuli som synlige kufferter kan udløse senere urenlighed. Ofte vil katten være urenlig på steder, som har lugt af ejeren, dvs. i senge, på hængt tøj, favoritmøbler, osv.

Angst over for en person i huset kan også føre til urenlighed, simpelthen fordi katten ikke tør komme frem og benytte bakken.

Urenlighed kan også ses efter en afstraffelse, eller hvis katten ikke får maden til tiden, eller den får noget, den ikke kan lide. Det kan i sådanne situationer virke som en hævngerning fra kattens side.

I det hele taget må man sige, at enhver form for tilbagevendende, emotionel opførsel hos katten kan føre til urenlighed. Helt i overensstemmelse med, at katten er et følsomt dyr.

Hvordan undgås urenlighed med urin/afføring?

Behandling af ovennævnte form for urenlighed må primært tage sigte på at gøre katte-toiletet mere attraktivt og gøre de uønskede

toiletsteder mindre attraktive for katten.

Det vil sige:

- at kattebakken må være ren og lugtfri,
- at kattebakken står et egnet sted, hvor kattens behov for privatliv opfyldes,
- at man måske skifter kattegrus til et mere finkornet materiale,
- at der i nærheden af, måske rundt om, bakken findes egnet skrabemateriale, gerne af det materiale, katten er urenlig på.

Før at få katten til at holde op med at tisse udenfor bakken, kan det forsøges:

- at fodre katten eller placere legetøj det pågældende sted,
- at ændre underlaget, fx dække tæppet med alufolie i nogen tid,
- at forsøge at tilsøre stedet med dufte, som er ubehagelige for katten, fx fyrrenåleolie i vaskevandet, klorofyl, eddikeopløsning, stærke krydderier, malkugler osv.

Genoptræning af katten til at bruge kattebakken kan forsøges ved at spærre katten inde i et lille rum (eller sætte den i kattepenion) med kattebakke.

Det er en god ting midlertidigt at sætte ekstra kattebakker op i de rum, hvor katten er urenlig. Når katten så benytter disse bakker, kan de flyttes ca. 10 - 20 cm hver dag mod det sædvanlige sted. Man kan så håbe på, at katten "følger med". Medicinsk behandling, som ved urinmarkering, kan forsøges, men har ikke samme effekt.

Når man får en ny kat, er det vigtigt, at den til start har et begrænset område at færdes i og straks bliver præsenteret for kattebakken. Når den har vænnet sig til bakken og rummet, kan den gradvis integreres i den øvrige beboelse.

Rengøring af forurenede steder

Selv om rengøring som sådan ikke hjælper særlig meget til at forhindre katten i at fortsætte urenligheden, er man jo nødt til at rense op efter den.

Lad være med at anvende rengøringsmidler med salmiak. Denne duft vil i mange tilfælde tiltrække katten og tilskynde den til fortsat urenlighed.

Denne vasketeknik kan anvendes:

1. Skyl med rent vand.
2. Rens med en blanding af 1 del vand og 3 dele brintoverilte.
3. Vask med fx Rodalon
4. Skyl med rent vand.
5. Lad det tørre.

På grund af brintoveriltens afblegende effekt kan metoden ikke anvendes til tekstiler (tøj).

Konklusion

Der er bestemt ikke rart at have en urenlig kat. Det er hverken rart for dig eller din kat. Du bliver ked af det og ærgerlig over de ting, den derved ødelægger. Måske bliver du også lidt aggressiv på katten. Du kan få problemer med resten af familien, som slet ikke kan acceptere problemet.

Katten på den anden side kan let få psykiske problemer, da den hurtigt fornemmer den

negative stemning.

Det kan føre til mere urenlighed eller andre adfærdsproblemer, fx aggressivitet og overdreven pelspleje. Altså er der ingen, der har det godt. Noget må der gøres og inden du lader din kat aflive, så prøv at ringe til din dyrlæge.

Hypersoignering

Soigneringsadfærden er meget vigtig for den raske kat. 30 - 50 % af den vågne periode bruges til denne adfærd. Formålet med soigneringen er primært at holde hud og pels fri for løse hår, snavs og parasitter.

Men soigneringen har også til formål at udløse psykisk spænding, som kan opstå efter en reprimande, efter en konflikt med en anden kat, eller som det kan ses før et tordenvejr.

I visse situationer kan katten pludselig starte på en soigneringsadfærd i et kort øjeblik, som en overspringshandling. Det sker i konflikt- og stresssituationer og er en slags afværge-mekanisme. Vedvarer stress-situationen kan tilstanden udvikle sig til hypersoignering.

foto: Tine Fosdal

Katte bruger 30 - 50 % af deres vågne periode på at soignere sig.

Denne hypersoignering udøves specielt på den bagerste del af bugen og på lårene. Også halesutning, potesutning samt plukken totter af pelsen er andre former for denne adfærd.

I en undersøgelse foretaget på 23 katte viste det sig, at 87 % af de undersøgte katte var hunkatte, og over 90 % af kattene var mere end 3 år gamle. Hypersoignering ses altså mest hos "etablerede" katte. Det er karakteristisk, at kattene ofte er sky, gemmer sig ved uvante situationer, som ved besøg af fremmede, og ved uvante lyde. Ofte lader de sig dominere af andre katte.

Hypersoignering kan behandles med angst-dæmpende midler.

Jagten efter halen

I min praksis har jeg set flere tilfælde af pludselig jagten efter halen, som bides og flås med voldsom blødning og sår dannelse til følge. Katten udviser tydelig smerte, når den odelægger sin egen hale, men den fortsætter alligevel ofte helt manisk.

Almindelig sårbehandling, antibiotika, forbindelse, krave m.v. har ikke haft nogen længerevarende effekt. Amputation af halen helt oppe ved haleroden har været nødvendig i alle tilfælde.

Årsagen til denne tilstand kan måske være en slags leg, hvor katten ikke kan finde ud af, at halen hører med til kroppen og ikke er et fremmed angrebspunkt.

Foto: M. Primdahl

Aggression

Man kan skelne mellem ni forskellige former for aggressiv adfærd hos katte:

- Aggression mellem intakte hankatte
- Smerteinduceret aggression
- Frygtinduceret aggression (fx. hos dyrlæge)
- Maternal aggression
- Territorial aggression
- Konkurrence aggression (dominans i flok, hvem skal spise først)
- Indlært aggression (aggression giver resultater)
- Seksual aggression
- Jagt aggression (angriber ankler)

Når en kat hvæser eller udviser tegn på aggression, bør dette respekteres. Det er ikke altid børn kan aflæse kattens advarselssignaler: dette stiller ekstra krav til familiens voksne i dagligdagen med børn og dyr.

På grund af at kattens kløer og tænder er formidable våben, kan aggressiv adfærd blive et betydeligt problem. Næsten 20 % af de bid, dyr pådrager mennesker, er kattebid. De er hyppigere hos børn end hos voksne. De fleste tilfælde er resultatet af aggression opstået som følge af smerte hos katten, når børn, som ikke forstår dyrets advarselssignaler, hiver katten i hårene eller i halen.

Frygtinduceret aggression

Aggression indbyrdes mellem katte er ofte forårsaget af territoriale problemer eller af frygt. Situationer, som kan udløse aggression mellem katte, kan være:

- Ejeren er ved et uheld kommet til at træde på den ene katts hale, eller kattens hale er kommet i klemme i en dør; eller
- Den ene kat er kommet i klammeri med andre katte i området og skriger. I sådanne situationer tiltrækkes den anden kat og en langvarig aggressiv konflikt kan opstå de to katte imellem;
- En af kattene kommer hjem fra et ophold hos dyrlægen. Den lugter måske anderledes og har måske forbindelse eller krave på.

Frygtinduceret (skabt af frygt) aggression mellem katte kan behandles med medicin samt naturligvis ved at fjerne den direkte

årsag, hvis denne kan findes.

Behandlingsteknikken kan også omfatte gradvis tilvænnning ved at holde kattene i hver sit rum, adskilt af en dør på klem, og kun føre dem sammen i en fodringssituation, ved leg eller i forbindelse med en pelsplejesituation.

Indlært aggression

Indlært aggression er en aggressionsform, hvor tidligere positive erfaringer udnyttes. Hvis et aggressivt angreb på en anden kat, hund eller menneske giver katten fordele, vil handlingen sandsynligvis blive gentaget. Sådant indlært aggression er uden tvivl årsagen til, at katte begynder at angribe ejeren fx før fodring, eller når en dør åbnes.

Behandling

Medicinsk behandling af aggression må tage sigte på at berolige katten, at dæmpe angst, uro og frygt. Dette kan gøres med forskellige angstdæmpende midler. Der findes også behandlingsmuligheder med naturmedicin.

Hvæsning

Hvæsning af kløer er en komfort-adfærd, som også kan betragtes som en kommunikationsadfærd.

Det er en nedarvet adfærd, der udføres af katte, der selv i en tidlig alder har fået fjernet kløerne.

Hvæsning har til formål at fjerne løse gamle klostykker og har muligvis også en afmærkningsfunktion, idet der afsættes sved fra trædepuderne. Katte hvæsser kløer umiddelbart efter, de har sovet. Hvæsningen tjener som en slags strækken af forbenene.

Katte, der har adgang til at løbe ude, vil normalt anvende træstammer som hvæsseobjekt; mest populært er nok hyldetræets stamme. Katte i lejligheder vil anvende møbler, tapeter etc., hvis der ikke findes et egnet kradsebræt. Når først katten er begyndt at hvæsse et bestemt sted, vil den oftest blive ved.

Et kradsebræt skal stå fast og være mindst 70 cm højt, så katten kan strække ud i bagbenene. Kradsebrættet anbringes bedst i nærheden af kattens sovested, og det kan gøres mere attraktivt ved at anbringe legetøj på toppen og ved at spraye det med katte-parfume (cat-nip og baldrianrod).

Hvis katten alligevel hvæsser kløerne uhenigtsmæssige steder, må miljømæssige og

afstraffelsesmæssige forholdsregler tages.

Hvis det er muligt, dækkes det kradsebræt område med fx plastik, og et egnet kradsebræt placeres på stedet. Opmuntring af katten, når den kradser det rigtige sted, og afstraffelse med vandpistol, når den kradser de forkerte steder, kan forsøges.

Mange tror, de ved at klippe kattens kløer kan undgå, at de hvæsser. Dette er ikke tilfældet, tværtimod. Når kløerne er klippet, skal de jo gøres skarpe igen. Hvis kløerne klippes ca. hver 14. dag, kan man dog reducere de skader, katten efterlader i møblerne, når den færdes i dem.

foto: Tine Fosdal

Et kradsebræt kan skåne møbler og tapet.

Abnorme Fodervaner

Uldspisning

Denne adfærd ses specielt hos siam-katte og siam-blandinger.

Katten kan spise stykker af tæpper og andre tekstiler, eller den kan sutte på trøjer. Oftest er det uldtrøjer og især omkring armhuler, der tygges eller suttes på.

Årsagen er ukendt. Man mener, at der til dels kan være genetiske faktorer.

Det menes også, at det er lanolinen i ulden, katten er specielt interesseret i, måske også kropslugt og deodorant.

En anden teori er, at adfærden er en form for sutteadfærd i forbindelse med alt for tidlig fravænning.

Tilstanden kan være svær at behandle. Afstraffelse med vandpistol, sen fravænning og medicinsk behandling kan have effekt.

Potteplantespisning

Mange katte tygger eller spiser planter.

Mest yndede er græsser og palmearter, men også tulipaner og grene spises af katte.

Ofte vil katten kaste op kort tid efter at have spist af planten, og man mener derfor, at planter på den måde er med til at regulere

fordøjelsen, fx til opkastning af hårboller. For at skåne potteplanterne kan det tilrådes at give katten kattegræs.

Undertiden kan fordøjelsen reguleres ved at give katten kattemalt uden for måltiderne.

Potteplantespisningen kan også forhindres ved afstraffelse (vandpistol) eller ved at påsmøre stærkt krydrede ting på bladene; senep, chili, etc.

Katte kan også finde på at spise andre mærkelige ting, fx kattegrus.

Nogen sikker årsag til sådanne forhold kan ikke påvises.

Kræsenhed

Kræsne katte er særdeles almindelige. De volder ofte mange problemer for og giver bekymringer hos ejeren.

Kræsne katte går vidt for at få deres maddønsker opfyldt. De kan finde på at bide og kradse og vil ofte højlydt og ofte til gene for beboerne, give sig til kende med deres utilfredshed.

foto: Tine Fosdal

Mange katte tygger eller spiser planter. For at skåne potteplanterne kan det tilrådes at give katten kattegræs.

Når man ser, hvad vildtlevende katte kan finde på at spise, når de er sultne - bl.a. tørre brødkorper - så er der for mig ingen tvivl om, hvis skylden til kræsenheden er. Det er nemlig katteejeren.

Katten er fra naturens side ingen kostforagter. Kræsne katte laves - de fødes ikke. Vil man undgå en kræsen kat, så væn den fra killing til at spise varieret. Lad være med at give godbidder eller mellemmåltider.

Husk også i denne sammenhæng at blande flere ting sammen ved måltidet. At give måltider bestående af én ting, fx tunfisk, kan få katten til at udvikle en foderpræference for denne ene ting, og den vil nægte at spise andet.

Spisevægring

Det er ganske almindeligt, at katten under visse omstændigheder ikke vil spise sin mad:

- Hvis den ikke kan lide maden (kræsenhed)
- Ved ophold på kattepension eller på dyreklinik
- Ved sygdom

Ved ophold på pension eller dyreklinik kan sunde og raske katte fint undlade at spise de første par døgn. Årsagen er naturligvis af psykisk art.

De er væk fra vante omgivelser og mangler sine mennesker. De fleste katte vil dog gå i gang af sig selv, når de er blevet lidt mere fortrolige med stedet.

For sådanne kattes vedkommende vil det være en dårlig idé at lade maden stå fremme hele tiden i buret. Lad katten få mad om aftenen, og lad det stå natten over. Fjern morgenmaden hvis den ikke vil spise det med det samme. Det vil naturligvis også være en god idé at kende til kattens livretter.

Ved sygdom er det almindeligt, at katte går fra foderet. Det bliver let en ond cirkel, som svækker dyret yderligere. Det kan derfor blive nødvendigt med tvangsfodring, væskebehandling eller brug af appetitstimulerende midler. Måske vil det være en god idé at lade katten få besøg af ejeren. Mange katte vil spise ejerens medbragte lækkerier.

foto: G. Schjøtt

katten er fra naturens side ingen kostforagter.
Kræsne katte laves - de fødes ikke.

Konklusion

Dette er nogle af de mest almindelige adfærdsproblemer, som kan opstå i et kattehold. Der findes naturligvis andre problemer og mange variationer af de her nævnte.

Enhver behandling af et adfærdsproblem må tage sigte på at:

- ændre omgivelserne, som er årsag til adfærdsproblemet;
- etablere adfærdstekniske foranstaltninger;
- forsøge en medicinsk eller kirurgisk behandling

Undertiden er det ikke muligt at få løst problemet, og aflivning eller anbringelse i et nyt hjem kan blive nødvendigt; men det bør altid være den sidste udvej.

Tekst:

Dyrlæge Tom Schantz Kristensen
tsk@kattens-vaern.dk

Dronning Olgas Vej 4 · 2000 Frederiksberg
Telefon: 38 88 12 00 · Telefax: 38 88 12 05
CVR-nr.: 49 73 70 17 · Giro: 1 02 98 00

Kattens Værn er godkendt til gave- og boafgiftsfritagelse
www.kattens-vaern.dk · kv@kattens-vaern.dk

Foreningen Det Danske Katteregister, udelukkende for ore- eller chipmærkede katte
Emdrupvej 28A · 2100 København Ø
Telefon 70 27 04 47 · Fax 38 71 03 22
www.katteregister.dk · info@katteregister.dk